

ФАКТОРИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Одеський національний політехнічний університет

Анотація. У роботі наведено визначення національної конкурентоспроможності. Запропоновано групування факторів конкурентоспроможності національної економіки на ендогенні та екзогенні.

Ключові слова: конкурентоспроможність; національна економіка; «магічний п'ятикутник».

FACTORS OF COMPETITIVENESS OF THE NATIONAL ECONOMY

Abstract: The work defines national competitiveness. The grouping of factors of competitiveness of the national economy on endogenous and exogenous is offered.

Keywords: competitiveness; national economy; "magic pentagon".

Глобальною метою будь-якої держави є досягнення повного задоволення матеріальних і соціокультурних потреб населення, а також забезпечення всебічного розвитку особистості й суспільства. Для досягнення цієї мети виділяють цілі другого рівня, які поєднуються у «магічний п'ятикутник», який складається з п'яти головних цілей національної економіки:

1. Економічне зростання.
2. Бездефіцитний держбюджет.
3. Повна зайнятість та подолання безробіття.
4. Стабілізація цін.
5. Рівновага платіжного балансу [1].

Досягнення кожної мети призводить до розвитку національної економіки. В цьому аспекті важливого значення має національна конкурентоспроможність. Науковці країн з розвинутою економікою визначають національну конкурентоспроможність, як можливість країни в умовах вільних і прозорих ринкових відносин виробляти товари й послуги, що відповідають вимогам міжнародних ринків, а також підтримувати й протягом довгого часу підвищувати реальні доходи свого населення. Українські науковці визначають конкурентоспроможність національної економіки як обумовлене економічними, соціальними й політичними чинниками стійке становище країни на внутрішньому й зовнішньому ринках, здатність країни виробляти товари й послуги, що відповідають міжнародним стандартам [2, с. 141]. Відповідно цим визначенням можна зробити висновок, що національна конкурентоспроможність визначається здатністю секторів національної економіки розробляти та впроваджувати різноманітні інновації. Саме за допомогою інновацій можна досягти глобальної мети.

Пропонується групування факторів конкурентоспроможності національної економіки на ендогенні та екзогенні.

До ендогенних факторів можна віднести такі:

- виробничий, фінансовий, інвестиційний та інноваційний потенціали – економічна складова;
- демографічний; трудовий, освітній потенціали; охорона здоров'я; культура і спорт, житлові умови – соціальна складова;
- забруднення навколишнього середовища (водних, земельних та повітряних ресурсів); природоохоронна діяльність – екологічна складова.

До екзогенних факторів можна віднести такі:

- зовнішньоекономічний, інформаційно-комунікаційний, інвестиційний, фінансовий, транспортно-комунікаційний та інноваційний потенціали – економічна складова;
- трудовий, освітній потенціали; охорона здоров'я; культура і спорт – соціальна складова;
- забруднення навколишнього середовища; природоохоронна діяльність – екологічна складова.

Запропоновані фактори може бути використано для оцінювання рівня національної конкурентоспроможності у подальшому. В останні роки для оцінки конкурентоспроможності

національної економіки використовуються три підходи: ресурсний, факторний та рейтинговий. Ресурсний підхід оснований на аналізі технологій (особливо інноваційний та інформаційних), наявності капіталу для внутрішнього та зовнішнього інвестування, чисельністю та якістю трудових ресурсів, економіко-географічним положенням країни. Факторний підхід дозволяє оцінити зміну позицій країни на світових ринках залежно від рівня розвитку національної економіки, що характеризується рівнем факторів економічного зростання. Рейтинговий підхід дозволяє визначити стан національної економіки відповідно до тієї та іншої системи показників інших країн.

Отже, пріоритетним напрямом зміцнення конкурентоспроможності національної економіки є посилення саме інноваційної складової. Також важливого значення має державна підтримка розвитку сектору інформаційних технологій, які використовуються у всіх сферах життєдіяльності, а також у державному управлінні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Задорожнюк Н. О., Митрошак Ю. М., Моторнюк І. В. Розвиток економіки України на основі концепції «магічного п'ятикутника». *Економіка та суспільство*. 2017. Вип. № 9. С. 205–209.
2. Кухарська Н. О., Забарна Е. М., Задорожнюк Н. О. Національна економіка: теорія, методологія та сучасні тенденції трансформації: монографія. Херсон: Олді-плюс, 2020. 288 с.

Задорожнюк Наталія Олексіївна –кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічних систем і управління інноваційним розвитком, Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса, e-mail: n.a.zadorozhnyuk@opu.ua

Zadorozhniuk Natalia Alekseevna –Ph.D. in Economics, Assoc. Professor, Assoc. Professor of department of economic systems and management of innovation development, Odessa National Polytechnic University